

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)

A 28

DOI <https://doi.org/10.33296/theses-NLSH-2026>

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(№ 2 від 10 лютого 2026 року), м. Харків.

Затверджено до друку рішенням засідання Вченої ради Полтавського
національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, м.
Полтава
(протокол № 8 від 26 лютого 2026 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical
Systems» (Protocol No 2 from February 10, 2026)

Recommended for Publication by the Poltava National
Pedagogical University named after V.G. Korolenko
(Protocol No 8 from February 26, 2026)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор, член-кор.
НАПН України *Doctor in Education, Professor,*

Лаврентьєва Олена Олександрівна
Olena LAVRENTIEVA

Corresponding Member in NAES of Ukraine;
доктор педагогічних наук, професор

Лазарєв Микола Іванович
Mykola Lazarev

Doctor in Education, Professor;
доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor

Сайтз Олена
Elena Seitz

міжнародний освітній консультант, засновник і
віце-президент Міжнародної культурно-освітньої
асоціації (ICEA), США
*International Education Consultant, Founder and Vice
President of the International Cultural and Educational
Association (ICEA) USA*

A 28

Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 5-го Міжнародного
наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, В.М. Гладкова,
Г. Ю. Кравченко, З. В. Рябова, О. Сайтз, упоряд. І.С. Лапшина. Київ: Юстон, 2026, 282 с.
*Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 5-th International Scientific Forum /
for general edr. H. Yelnykova; edr. col.: O. Anufrieva, V. Hladkova, H. Kravchenko, Z. Ryabova, E. Seitz,
comp. I. Lapshina. Kyiv: Yuston, 2026, 282 p.*

Збірник матеріалів П'ятого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що пройшов
05-06 лютого 2026 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні
документи заходу.

Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму. У працях висвітлені актуальні питання
розвитку освіти в Україні, розкриті такі напрями: адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності;
адаптація діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти в мінливих
умовах сьогодення; адаптивне управління процесом формування професійних компетентностей у майбутніх
фахівців галузі освіти; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси інформаційно-аналітичного
забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки; організація науково-дослідної діяльності на
адаптивних засадах; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних вишів в умовах
євроінтеграції; адаптивна модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і
науково-педагогічних працівників в нестабільних умовах.

У публікаціях з'ясовується сутність та особливості розповсюдження адаптивних процесів в освіті в умовах
воєнного часу та повоєнного відновлення України. Матеріали Форуму призначаються науковцям,
викладачам, аспірантам, докторантам, здобувачам наукових ступенів, управлінням та всім працівникам
освіти, які сприяють поширенню ідей адаптивного менеджменту. За релевантність і достовірність
інформаційних даних відповідають автори тез доповідей, що опубліковані в збірнику матеріалів П'ятого
Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті».

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2026

© Автори / Authors, 2026

ISBN 978-617-8335-66-3

Жук Михайло / Mykhaylo Zhuk	
Освіта 2026+: формувальні вектори [Education 2026+: shaping vectors].....	101
Полякова Ганна / Hanna Poliakova	
Розвиток інноваційної екосистеми університету на адаптивних засадах [Development of the university's innovative ecosystem on an adaptive basis].....	102
Стиркіна Юлія / Yuliia Styrkina	
Спонтанне спілкування у навчанні англійської як засіб ефективної адаптації до освітніх реалій сьогодення [Spontaneous communication in english teaching as a means of effective adaptation to today's educational realities].....	105
Горішна Оксана / Oksana Horishna	
Гуманізація управлінських рішень як складова адаптивного менеджменту цифрової трансформації [Humanization of management decisions as a component of adaptive management of digital transformation].....	106
Гнізділова Олена/ Hnizdilova Olena	
Бурсова Світлана / Bursova Svitlana	
Адаптивні процеси в дошкільній освіті: можливості онлайн-платформи numo [Adaptive processes in preschool education: poplications of the numo online platform].....	108
Сніжинська Світлана / Svitlana Snizhynska	
Фізика і професія онлайн: адаптивна модель навчання в умовах воєнного стану [Physics and profession online: an adaptive learning model under martial law].....	110
Арчаков Костянтин / Kostiantyn Archakov	
Адаптивні технології формування професійно-цифрової компетентності майбутніх бакалаврів з економіки [Adaptive technologies for the formation of professional and digital competence of future bachelors of economics].....	112
Калашник Сергій / Serhii Kalashnyk	
Фасилітація командної взаємодії у проєктній діяльності майбутніх бакалаврів з економіки [Facilitation of team interaction in the project-based activities of future bachelors of economics].....	114
Смірнова Анастасія / Anastasiia Smirnova	
Адаптивні освітні технології як чинник підвищення якості математичної освіти [Adaptive educational technologies as a factor in improving the quality of mathematics education].....	115
Фещак Богдан / Bohdan Feshchak	
Особливості методики навчання онлайн в системі підвищення кваліфікації викладачів української мови в умовах післядипломної освіти [Peculiarities of online teaching methodology for the professional development of ukrainian language teachers in postgraduate education].....	117
Бояренко Марія / Maria Boyarenko	
Психологічна безпека закладу дошкільної освіти як чинник формування інклюзивного освітнього середовища для дітей внутрішньо переміщених осіб [Psychological safety of a preschool education institution as a factor an forming an inclusive educational environment for internally displaced children].....	119
Дмитрашко Ігор / Ihor Dmytrashko	
Формування професійної компетентності соціальних працівників в умовах невизначеності [The formation of professional competence of social workers under conditions of uncertainty].....	121

формування версійного мислення та розробки сценаріїв. Дуже цікаве дослідження, що розміщено на ресурсі eSchool news: education innovations, insights & resources 01 січня 2026. Лаура Асьоне «49 прогнозів щодо освітніх технологій, інновацій та – так – штучного інтелекту у 2026 році».

Цікаво порівняти ці підходи з матеріалом, що розміщено на сайті Міністерства цифрової трансформації України 05 січня 2026 р. «Тренди в освіті 2026 — Мрія замість паперових журналів та ШІ-помічник» (<https://thedigital.gov.ua/news/education/trendy-v-osviti-2026-mriia-zamist-paperykh-zurnaliv-ta-shi-pomichnyk>).

При цьому дуже важливим є, що дослідження освіти базується не тільки і не стільки на основі критичного мислення, що не є єдиним аналітичним орієнтиром на розуміння змін в умовах постійних змін та невизначеностей. В січні 2025 року при аналізі майбутнього робочих місць ВЕФ вимілив 10 ключових навичок, що найбільш ефективно сприяють адаптації до ринку праці до 2030 року. Там відсутнє критичне мислення, а виділяється аналітичне мислення та менеджмент талантів. А на першій позиції стоїть штучний інтелект в умовах великих фактів, даних. На думку автора сьогодні потрібна мікс-аналітика, що дозволяє бачити освітній ландшафт в динаміці розвитку, викликів, можливостей, рішень, транзитів ефективного досвіду (https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf).

Шейп вимір освітньої діяльності передбачає широкий спектр фокус аналізу, що охоплює аналіз компетенцій, навичок, змісту освіти в умовах зростання ролі ШІ, технологій освіти, навчання, цифрової освіти та освіти протягом життя. Для України це актуально реальною потребою формування інноваційних освітніх просторів для підготовки людського капіталу активно залучатись до формування високотехнологічної держави.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТУ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Ганна ПОЛЯКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

DEVELOPMENT OF THE UNIVERSITY'S INNOVATIVE ECOSYSTEM ON AN ADAPTIVE BASIS

Hanna POLIAKOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.

email: osvita.hneu@hneu.net ORCID: ID 0000-0003-3199-3810

Стратегічний розвиток освіти в Україні відбувається в умовах глобальних змін та викликів. Кожний етап розвитку системи освіти пов'язано із переходом економіки та суспільства на новий технологічний рівень. Так, у підготовленій командою МОН України, програмі великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок» [5] виокремлюються етапи трансформації освіти 1.0 – 4.0, що відповідають етапам індустріального розвитку (таблиця 1).

Таблиця 1

Відповідність розвитку освіти технологічному розвитку

Рівні технологічного розвитку. INDUSTRY	Рівні освітніх систем. EDUCATION
1.0 - механізація, ткацький верстат, парова енергія	1.0 - трансляція знань від вчителя до учня
2.0 - конвеєр, масове виробництво, електрична енергія	2.0 - взаємодія в підсистемах: вчитель учні контент на основі спілкування, участі, співробітництва
3.0 - автоматика, комп'ютери, електроніка	3.0 - самоосвіта на основі безкоштовного контенту, новацій та творчості, де вчитель є координатором або менеджером процесу
4.0 - кіберфізичні системи, інтернет	4.0 - індивідуальна полімодельна освіта впродовж життя на базі персоніфікованого контенту, де вчитель є наставником серед учнів

Розроблено на основі джерела [5]

Інструментом переходу до індустрії 4.0 та освіти 4.0 є створення інноваційної екосистеми (ІЕС), сутність якої визначається як: 1) сукупність організаційних, структурних і функціональних компонентів (інституцій) та їх взаємовідносин, задіяних у процесі створення та застосування наукових знань і технологій [6, с. 167]; 2) складна багатовимірна система, що інтегрує можливості пошуку, ініціювання, відбору, створення, поширення та впровадження інновацій у різноманітних сферах суспільного життя, економіки та науково-технічної діяльності [1, с. 6]; 3) середовище знаходження інновацій – сукупність умов, що забезпечують стійкість процесів появи, трансферу та комерціалізації інновацій у взаємообумовленій соціально-економічній системі [2].

Інструментом стратегічного розвитку вищої освіти є інноваційна екосистема університету (ІЕСУ), яка: 1) є складовою національної ІЕС та ІЕС регіону; 2) являє собою середовище, яке утворено безпосередньо учасниками інноваційного процесу, в якому відбувається їх взаємодія, що спрямована на створення і розвиток інновацій [2]; 3) формує основу для створення та просування нововведень на ринок [1]; 4) створює інноваційно-активне середовище для розвитку наукомісткого бізнесу шляхом комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок [6]; 5) передбачає перехід від університету 1.0 (академічного), 2.0 (дослідницького) до 3.0 (підприємницького), 4.0 (цифрового) [4]; 6) формується через співпрацю з громадами, бізнесом, органами влади та міжнародними партнерами [3].

Розвиток ІЕС в Україні відбувається не тільки в умовах глобального технологічного прогресу, але й в кризових умовах військової агресії РФ, що потребує адаптації й виокремлення цільових напрямів відновлення економіки та людського капіталу. Розвиток ІЕС на адаптивних засадах передбачає: 1) спрямованість на вирішення актуальних регіональних проблем у частині відновлення, економічного розвитку, екологічної сталості та соціальної стабільності [3]; 2) розвиток складових ІЕСУ з урахуванням змін, економічних та соціальних умов (створення інноваційних центрів, стартап-центрів, хакатонів, освітньо-інноваційних хабів, об'єднань науково-педагогічних працівників, здобувачів, представників громадськості та бізнесу); 3) розвиток адаптивного освітнього середовища (АОС) (опора на цифровізацію, штучний інтелект, data science; забезпечення персоналізованого та інклюзивного навчання); 4) розвиток міжнародного партнерства (реалізація грантових інноваційних проектів,

спрямованих на відновлення, розвиток, відбудову інфраструктури, бізнесу, людського капіталу); 5) розвиток співпраці з громадами (через оцінку місцевих потреб, спільні проєкти, залучення інвестицій та фінансування із місцевих бюджетів, включення освітніх компонентів, сертифікованих програм/курсів на потреби громад); 6) спрямованість на збереження і розвиток людського капіталу як чинника формування інноваційної економіки (залучення до освіти, професійної підготовки, інноваційних досліджень, комерціалізації та впровадження інновацій осіб з числа вимушених мігрантів, ветеранів).

Список використаних джерел:

1. Белялов Т.Е., Аширов Е.С. Інноваційна екосистема як інструмент розвитку підприємницького університету. *Економічний простір*, 2025. № 198, С. 3-8.

2. Гонтарева І. В., Літвінов О.С., Гребенник Н.Г. та ін. Удосконалення інноваційної екосистеми в університетах. Електронний ресурс. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/403646-improvement-of-the-innovative-ecosystem-dc5b44f1.pdf>

3. Дерій Ж. Роль науково-інноваційних екосистем університетів у відбудові та сталому розвитку громад. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, 2025. №2 (42). С. 9–22.

4. Полякова Г.А., Білоконенко Г.В. Розвиток освітнього середовища інноваційно-активного університету: особливості та критерії. *Проблеми економіки*, 2020. №4(46). С. 279-293.

5. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi.svitanok.pdf>

6. Федулова Л. Інноваційна екосистема університету. Вісник КНТЕУ. 2016. № 4. С. 162-177.

References:

1. Bielialov T.E., Ashyrov E.S. Innovatsiina ekosystema yak instrument rozvytku pidpriemnytskoho universytetu. *Ekonomichnyi prostir*, 2025. № 198, S. 3-8.

2. Hontareva I. V., Litvinov O.S., Hrebennyk N.H. ta in. Udoskonalennia innovatsiinoi ekosystemy v universytetakh. Elektronnyi resurs. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/403646-improvement-of-the-innovative-ecosystem-dc5b44f1.pdf>

3. Дерій Ж. Роль науково-інноваційних екосистем університетів у відбудові та сталому розвитку громад. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, 2025. №2 (42). С. 9–22.

4. Poliakova H.A., Bilokonenko H.V. Rozvytok osvitnoho seredovyshcha innovatsiino-aktyvnoho universytetu: osoblyvosti ta kryterii. *Problemy ekonomiky*. №4(46), 2020. S. 279-293

5. Prohrama velykoi transformatsii «Osita 4.0: ukrainskyi svitanok». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi.svitanok.pdf>

6. Fedulova L. Innovatsiina ekosystema universytetu. *Visnyk KNTEU*. 2016. № 4. S. 162-177